

1 Samenvattend overzicht van het artikel

We kunnen er niet naast kijken: in eigen familie en buurt stellen we vast dat we de kern van ons geloof niet kunnen doorgeven.

Waarom willen we dat wel doen? Ook zonder geloof kan je immers een goed mens zijn. Vaak ervaren we dat er heel veel is om te bewonderen in wat onze kinderen verlangen en doen. Maar is geloof niet belangrijk *om stevige antwoorden te krijgen op de grote levensvragen?* Ook al brengt geloof geen evidenties daaromtrent, toch geeft het een vertrouwen en een samenhang die een perspectief bieden dat de droom van God overeind blijft, ook over de grens van ons beperkt leven en tegen de schijn in van veel van wat er gebeurt. Die moed en die hoop mogen onze kinderen niet missen. Bij tegenslagen is er de samenhang in het besef dat bepaalde waarden overeind blijven en dat het kwaad niet het laatste woord heeft. Mensen zijn geen wolven voor elkaar. De *zachte waarden* maken ons onverwoestbaar sterk. Bij Jezus, bij profeten, maar in de hele Bijbel blijft dat visioen overeind. We hopen dat onze (klein)kinderen daarin ook houvast zullen vinden.

Maar waarom is het zo moeilijk geworden om het geloof door te geven? We denken daarbij spontaan aan de tijdsgeest waarin geloof, in tegenstelling met vroeger waar het alle levensdomeinen bepaalde, nauwelijks nog aan bod komt. Veel godsdiensten en overtuigingen bestaan *pluralistisch* naast elkaar. Dat positief waarderen is soms niet gemakkelijk. Niet dat we onze geloofs-overtuiging zouden willen opdringen. Onze verdraagzaamheid is groot geworden, iets te groot? Immers *niet alle levensovertuigingen zijn evenveel waard*. De grote godsdiensten komen in hun basiswaarden vrij goed overeen, al verschillen de concrete leefregels wel. Maar vooral met de niet-religieuze overtuigingen die winst en eigenbelang voorop stellen, daarmee botst het meer. De waarden die zij voorstellen worden ons en de (klein)kinderen (onbewust) opgedrongen in praatprogramma's en tendentieuze opinieartikelen. Dat overheersend discours staat vaak dwars op onze christelijke waarden. Ongeveer alles wordt afgemeten aan ons uniek persoonsje. Onze *hoogst individuele ontplooiing staat bovenaan de lijst met waarden* en brengt sommigen veel winst op.

Tegelijkertijd botsen we op *de grenzen van dit individualisme*. De groeiende armoede, de klimaatproblemen, de massale vluchtelingenproblemen kunnen we niet individueel oplossen. Het visioen van het aards paradijs dat toekomst en adem biedt, sluit perfect aan bij de grote waarden van ons geloof en van sommige andere levensovertuigingen. Het zoeken *naar duurzaam en solidair leven* is verre van gemakkelijk, omdat de harde en brutale krachten (op het individu en de winst gericht) gedeeltelijk ook ons in de greep houden.

Hoe pakken we het aan om ons geloof door te geven? Zoals bij het doorgeven van alle zachte waarden: het gebeurt *tussendoor*. Denk aan verkeersopvoeding die er alle belang bij heeft dat je zelf je als een ‘heer –of een nobele vrouw- in het verkeer’ gedraagt. Je hoeft erbij niet bang voor te zijn als je iets van je geloof laat mee maken, dat je dan aan *indoctrinatie* zou doen. Op veel vlakken zullen kinderen t;a.v. hun thuisopvoeding eigen keuzes maken! Van het geloof van hun (groot)ouders zullen kinderen altijd wel iets meenemen. *Ze voelen perfect aan wat je nauw aan het hart ligt.* Reclame en consumptie gaan helemaal niet zo zacht te werk! Naast wat we voorleven kunnen we ook putten *uit de rijke traditie van de Bijbel*. Daarnaast zijn er ook *krachtige symbolen en rituelen* die voor zichzelf spreken. Als je daarbij kan aansluiten bij initiatieven op internet die door groepen opgezet worden, is het voor (klein)kinderen prettig te ervaren dat de grootouders niet alleen staan. Maar denk er aan ook dat de *zachte waarden* soms heel wat meer van je vragen, dan je eerst zou denken. Toch zijn het die waarden die écht leven geven. Kleine mostaardzaadjes die tot een grote boom kunnen uitgroeien.

2 Methodische aanwijzingen

- * De heel herkenbare en genuanceerde tekst die voor ligt is een heel goed uitgangspunt om samen met elkaar de moeilijkheden, maar ook de kansen tot geloof-doorgeven onder elkaar te bespreken. Denk erbij ook aan de problematiek rond de seksuele opvoeding op school die in september II. vooral in Franstalig België voor zoveel commotie heeft gezorgd. De problematiek lijkt mij een stuk gelijklopend, ook los van alle extremistische posities. Sommige ouders willen zélf deze gevoelige informatie aan hun kinderen doorgeven. Mogelijks onderschatten ze daarbij de rol van de media (destructieve informatie) en de hele ‘open en bloot’-sfeer. Maar in elk geval vinden zij dat dit levensgebied zo belangrijk is dat zij het beste voor hun kinderen willen. Voor het geloof lijkt mij dat gelijklopend.
- * Een positieve sfeer in het gesprek zal meer ogen openen voor de mogelijkheden die er ‘tussen neus en lippen’ (Nieuwenhuis) zijn voor de geloofsopvoeding, dan te klagen over de moeilijkheid of de onmogelijkheid ervan. Het zou wel eens in heel kleine dingen kunnen zitten....
- * De besprekingsvragen zijn zeker een veilige weg om een goed gesprek onder elkaar te bevorderen.
- * Je kan zeker ook ‘*Een jongeman en zijn grootmoeder*’ samen lezen. Zie onder nr. 3. Bespreek daarna onder elkaar: Wat is er omtrent het onderwerp van vandaag interessant in dit getuigenis?

3 Een jongeman en zijn grootmoeder (Koen Vlaeminck)

in *Standpunt*, Kerk & Leven, 20 september 2023

Mijn grootmoeder is overleden, mailt een jongeman mij. Hij wil daarover iets kwijt. Hij wil mij ook enkele vragen stellen en vermoedt dat ik het antwoord wel zal weten, daarom heeft hij mijn mailadres opgezocht?

Hij vertelt in een lange, openhartige mail over de uitzonderlijke band die hij met zijn oma had. Zij was gelovig, hij niet, 'maar uit respect voor oma ben ik nu voor het slapen beginnen te bidden voor haar, al heb ik nog geen idee hoe dit exact moet. Momenteel zeg ik als aandenken aan haar het Onzevader en Weesgegroet, gevolgd door een korte boodschap recht uit mijn hart waarin ik haar bedank voor alles en haar het beste toewens in het hiernamaals - mocht dat er zijn. Ik sluit af met een kruisteken'.

'Is dit een goede manier om haar het beste te wensen?', vraagt hij. 'Om aan God duidelijk te maken dat ze veel betekende? Om te vragen dat Hij goed voor haar moet zorgen?'

En verder: 'Zijn er zaken die ik vanuit een christelijk standpunt nog kan doen om haar het beste in het hiernamaals te wensen? Of is dit te laat of niet meer mogelijk aangezien ikzelf niet overtuigd ben en pas ben beginnen te bidden na haar overlijden?'

Veel vragen, waarop het moeilijk antwoorden is. Ze roepen bij mij vooral nieuwe vragen op, met als voornaamste: is het sowieso wel aan mij om die antwoorden te geven?

Eén ding kan ik zeker doen, zonder aarzelen: het hoofd buigen voor iemand die - tegenover de vreemde die ik ben - op zo'n manier getuigt over zijn liefde voor een grootouder, over zijn worsteling met bidden en God. Zo iemand heeft meer lessen te geven dan te krijgen. Zo zorgzaam als die jongeman is voor zijn oma, zo zorgzaam is God voor ons allen.

4 Suggesties voor een gebedsmoment (ook apart opgenomen als **bijlage 2** om voor de groep eventueel af te drukken)

De uitvoering van het lied Z.J.775 is te vinden op de CD *Door de wereld gaat een lied* 9 nr. 2. Het is ook opgenomen als **bijlage 3** om af te spelen op een computer.

1 Beluister het lied Z.J. 775 Die licht is, bron van leven is

1 Die licht is, bron van leven is,
die als een woord gegeven is,
zie hoe wij zoeken her en der:
hoe is uw naam, uw stem is ver.
Wij dragen met ons mee uw woord,

het raakt ons aan,
het drijft ons voort.

2 Die ons 'mijn volk'
ooit hebt genoemd,
een weg beloofd hebt uit de doem,

hoe zullen wij, zo zwak en klein
uw stem in deze wereld zijn?
'Ik zal er zijn', zo is uw naam,
dat moet genoeg zijn om te gaan.

3 Wij houden vast
aan Hem die kwam,
die ooit ons leven op zich nam;
die is uw kind, die roept en leidt
tot vrede en gerechtigheid,
die weerloos was
en brak als brood,
Hij neemt ons mee voorbij de dood.

4 Uw adem, geest die in ons leeft,
die ons haar vuur en warmte geeft,
zij opent toekomst, maakt ons één,
zij smelt wat koud is,
hard als steen.

Vervul ons met haar warme gloed
die met ons hart een wonder doet.

5 Wek in ons hart het visioen
van vrede brengen, liefde doen,
dat wij tezamen op gaan staan
en aller harde macht weerstaan,
tot alle donker is gezwicht,
wij zullen leven in uw licht.

2 Uit de brief van Paulus aan de Romeinen 10, 11-17: Geloof komt uit het gehoor, ex auditu

Zo zegt het de Schrift: *Niemand die in Jezus gelooft zal worden teleurgesteld.* Er bestaat geen verschil tussen Jood en heiden. Zij hebben allen dezelfde Heer, rijk aan gaven voor allen die Hem aanroepen. *Want alwie de naam van de Heer aanroept zal gered worden.*

Maar hoe kan men Hem aanroepen zonder in Hem te geloven? Hoe in Hem geloven zonder van Hem te hebben gehoord? Hoe kan men van Hem horen, als niemand Hem verkondigt? En hoe zullen zij Hem verkondigen, als zij niet zijn gezonden? Gelijk er geschreven staat: *Hoe lieflijk zijn de voeten van hen die het goede nieuws brengen.* Maar niet allen hebben aan het goede nieuws gehoor gegeven. Jesaja zegt het reeds: *Heer, wie heeft geloof geschonken aan onze boodschap?* Zo ontstaat dan het geloof dus door de boodschap, en de boodschap geschiedt in opdracht van Christus. Tot zover het woord van Paulus.

Een korte toelichting bij deze passage van bisschop Jozef Dekesel in 2006 tot godsdienstleerkrachten:

Paulus stelt in zijn brief aan de Romeinen dat geloof voortkomt uit het gehoor (fides ex auditu). Hiermee duidt hij niet alleen op ons fysieke gehoor, maar op een getroffen worden door een getuigenis. Niet iedereen moet tot een mystieke ervaring komen, maar er is wel altijd iets dat onze pure rationaliteit overstijgt als iemand tot geloof komt: een openbaring, ontroering, door een mooie liturgie, een mooi woord, iemand die je graag ziet. Het kan zo eenvoudig zijn.

3 Voorbeden en slotgebed (*afspreken om afwisselend te bidden*)
(Kees Pannekoek, *Heel die wereld*, p. 14)

Laat ons bidden tot de God
in wie wij met vele anderen geloven.

Voor allen die Jezus Christus aanhangen
als hun voorbeeld en vooruitzicht;
dat hun manier van leven
blijdschap en optimisme uitstraalt.

Voor de mensen om ons heen,
die ook in tegenslag en lijden
vasthouden aan hun geloof;
dat onze gemeenschap gezegend blijft
met zulke sterke zielen.

Voor hen die in het geloof
een stevig houvast
en een leidraad voor het leven vinden;
dat ze het juiste woord en de goede toon vinden
om getuigenis af te leggen
van hun overtuiging en het geloof door te geven.

Voor zoveel mensen in onze dagen
die zich wel gelovig noemen,
maar die geen gelegenheid vinden
om er met anderen uiting aan te geven;
dat de kerk nieuwe plaatsen creëert
waar het geloof van deze mensen
gevoed en gevierd kan worden.

Voor de gelovigen die in deze tijd
alle vastigheid zijn kwijtgeraakt;
dat ze als gelovigen leren leven
met veel vragen en weinig antwoorden.

God, verhoor onze gebeden.
Houdt uw gelovigen staande in hun geloof.
Geef dat we ons niet laten voorstaan
op het bezit van de rechte leer.
Help ons vanuit ons geloof
gerechtigheid te beoefenen
met de kracht van de liefde.
Dan zal ons geloven ten goede komen
aan onszelf en aan de wereld waarin we leven.
Dat vragen wij U door Jezus,
uw zoon, onze Heer. Amen.

_____ Aan- en opmerkingen aan guido.debonnet@skynet.be